

A Fővárosi Ítéltábla a Budapesti 384. számú Ügyvédi Iroda (fél címe 2, ügyintéző: dr. Simon D. Gábor ügyvéd) által képviselt kiskorú I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (uo.) II. rendű és III.rendű felperes neve (III.rendű felperes címe) III. rendű felpereseknek - a dr. Salamonné dr. Bódis Enikő és dr. Salamon Ferenc ügyvédek (fél címe 1) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. április 30. napján kelt 34.P.23.645/2012/15. számú ítélete ellen az alperes részéről 16. sorszám alatt előterjesztett, 20. és Pf/2. sorszámú alatt kiegészített, valamint az I-III. rendű felperesek részéről 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja: a III. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítés összegét 1.500.000 (Egymillió-ötszázezer) forintra és kamataira, míg az alperes perköltségfizetési kötelezettségét 700.000 (Hétszázezer) forint plusz áfa összegre felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen az I-III. rendű felpereseknek együttesen 200.000 (Kettőszázezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A II. rendű felperes terhesgondozását az alperes II. számú szülészeti klinikája végezte, és ott történt a szülés is, melynek várható időpontját 2000. augusztus 29-ére tették, majd július 30-ára módosították. A II. rendű felperest 2000. július 12-e és 14-e között az alperesi terhespatológián obszerválták, ennek során CTG felvételek, ultrahangvizsgálat és áramlásmérés történt, majd hazaengedték. A II. rendű felperes újbóli felvételére - úgynevezett jósló méhösszehúzódások miatt - július 18-án került sor, majd 2000. július 19-én 4 óra 35 perckor megszületett az I. rendű felperes, akit születésekor lélegeztetni kellett és

maradandó agykárosodást szenvedett; mind értelmi képességeiben, mind mozgásában károsodott, születése óta több egészségügyi intézményben is kezelték.

Az elsőfokú bíróság - a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.772/2008/12. számú közbenső ítéletével helybenhagyott - közbenső ítéletével megállapította az alperes kártérítő felelősségét a II. rendű felperes 2000. július 19-i szülése levezetése során az I. rendű felperesnél bekövetkezett egészségkárosodással kapcsolatban a felpereseknek okozott kárért. Az elsőfokú bíróság az alperes felelősségét az orvosi dokumentáció hiánya miatt állapította meg, indokolása szerint a szülési események megállapításához szükséges dokumentáció hiányos, a szülési észlelőlap, a kórlap és a CTG regisztrátum ellentmondásos, és az ebből eredő bizonytalanságok az alperes terhére esnek. A hiányos és ellentmondásos dokumentáltság miatt az alperes nem tudta bizonyítani a magzat méhen belüli állapotára vonatkozó pontos adatokat, és az oxigénhiányos állapot bekövetkezésének időpontját. Az alperes terhére esik az is, hogy a hiányos dokumentáció miatt a szülés folyamata nem követhető, így az sem, hogy ennek során az orvosok az egészségügyi törvény előírásainak megfelelően jártak-e el.

A kártérítés összegszerűsége kapcsán folytatódó eljárásban az I-III. rendű felperesek módosított keresetükben az I. rendű felperes részére 10.000.000 forint, a II. rendű felperes részére 4.000.000 forint, a III. rendű felperes részére 3.000.000 forint és kamatai megtérítésére kérték kötelezni az alperest. Vagyoni kártérítésként közlekedési többletköltség címén a II. rendű felperes 170.000 forint és járulékai, valamint a jövőre nézve havi 10.000 forint járadék megfizetésére tartott igényt. Ápolás, gondozás címén a II-III. rendű felperesek együttesen 8.991.900 forint és járulékai megtérítésére, a II. rendű felperes 3.453.300 forint és a jövőre nézve havi 87.750 forint járadék megtérítésére kérte kötelezni az alperest. Háztartási kisegítés címén a II-III. rendű felperesek együttesen 2.442.150 forintban és kamataiban, a II. rendű felperes 1.045.650 forintban és kamataiban, a jövőre nézve 25.875 forint havi járadékban jelölte meg igényét. Gyógyszer többletköltség címén a II-III. rendű felperesek együttesen 1.105.770 forint és járulékai, telefon többletköltség címén 540.500 forint és járulékai megfizetését kérték, a II. rendű felperes telefon többletköltség címén ezen túlmenően 316.000 forint és járulékai, valamint havi 7.500 forint járadék megtérítését igényelte. Rezszi többletköltség címén a II-III. rendű felperesek együttesen 550.500 forint és járulékai, a II. rendű felperes 294.000 forint és havi 7.000 forint járadék erejéig terjesztette elő igényét. Tisztasági többletköltség címén a II-III. rendű felperesek együttesen 349.500 forintot és kamatait igényelték, míg a II. rendű felperes 214.000 forintot és kamatait, továbbá 5.500 forint havi járadékot igényelt ezen a címen. A II. rendű felperes jövedelemkiesés címén 1.611.662,5 forint és kamatai, 2013. február 1-jétől járadékként havi 56.642,5 forint megfizetésére tartott igényt.

Az alperes módosított ellenkérelmében a közlekedési többletköltség és jövedelemkiesés címén érvényesített igényt mind annak jogalapja, mind összegszerűsége tekintetében elismerte, ezt meghaladóan a nem vagyoni kártérítés iránti igényt az I-II. rendű felperesek vonatkozásában eltúlzottnak, míg a III. rendű felperes esetében alaptalannak tartotta. Az egyéb jogcímen előterjesztett vagyoni kárigények részbeni elutasítását kérte, ugyanis egyes igények mértékét eltúlzottnak ítélte.

Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 10.000.000 forintot, a II. rendű felperesnek 4.000.000 forintot, a III. rendű felperesnek 1.000.000 forintot és ezen összegek után 2000. július 19-étől a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot, továbbá kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a II-III. rendű felpereseknek együttesen 13.589.820 forintot és ebből 1.105.770 forint után 2002. január 1-jétől, 1.050.000 forint után 2005. február 10-étől, míg 11.434.050 forint után 2005. augusztus 10-étől a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a II. rendű felperesnek 7.118.540 forintot és ebből 5.136.950 forint után 2011. június 22-étől, 1.781.590 forint után 2011. augusztus 21-étől, míg 200.000 forint után 2012. május 17-étől a kifizetésig járó késedelmi kamatot, valamint 2013. május 1-jétől minden hónap 10. napjáig előre esedékesen 196.267,5 forint havi járadékot. Az elsőfokú bíróság az 1.981.590 forint összegű lejárt járadék és a jövőre nézve járó havi járadék tekintetében előzetesen végrehajthatóvá nyilvánította ítéletét. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek együttesen 635.000 forint perköltséget, valamint az államnak 232.659 forint állam által előlegezett szakértői díjat, valamint 900.000 forint le nem rótt kereseti illetéket. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként, a meghallgatott tanúk vallomása, továbbá a perben szerzett aggálytalan szakvélemény alapján a káreseménykori - 2000. évi - ár- és értékviszonyokra is figyelemmel az I. rendű felperes nem vagyoni kárának kompenzálására 10.000.000 forintot tartott alkalmasnak, tekintetbe véve az I. rendű felperesnél az alperes jogellenes és felróható mulasztása folytán kialakult súlyos fokú értelmi fogyatékossgot, kóros lelki tünetegyüttest, továbbá azt, hogy szomatikus és neurológiai állapota véglegesnek tekinthető, és beszédképességében, alkalmazkodásában sem valószínű lényeges javulás. A II. rendű felperes esetében értékelte azt a körülményt, hogy a III. rendű felperestől történt különválást - 2009. - követően nála maradt az I. rendű felperes, így a gyermek nevelésével járó pszichés és fizikai terheket a szülők közül a hétköznapiakban neki kell viselnie. A III. rendű felperes esetében értékelte, hogy jelenlegi pszichés állapota nem az I. rendű felperes betegségével áll okozati összefüggésben, pszichés panaszai hátterében a gyermek betegsége nem közvetlen oki, legfeljebb facilitáló tényező, abban a III. rendű felperes személyisége a meghatározó. Figyelemmel volt arra is, hogy a III. rendű felperes a különválás óta a gyermeket ritkábban látja, a vele kapcsolatos napi teendők, problémák megoldásában nem vesz részt, új párkapcsolatot alakított ki. Minderre tekintettel a II. rendű felperes javára 4.000.000 forintot, míg a III. rendű felperes javára 1.000.000 forintot tartott alkalmasnak az őket ért nem vagyoni hátrányok hozzávetőleges kiegyensúlyozására.

Az ápolás, gondozás többletköltségét illetően az elsőfokú bíróság a szakvélemény és a perben lefolytatott bizonyítás adatai alapján a napi 8 órás ápolás indokoltságát a gyermek ...ban történő gondozása időpontjáig - 2007. szeptember 2. napjáig - elfogadta, míg ezt követően - a keresettel egyezően - havi 30 napra, 4 óra időtartamban találta megalapozottnak az igényt. A költség megállapításának alapjául elfogadta az I-II. rendű felperesek által csatolt ápolást végző intézmény árlistáját, és az abban szereplő árak 25%-kal csökkentett mértékével egyezően a módosított keresetnek megfelelően ítélte meg a kártérítési igényt azzal, hogy 2009. szeptember 1. napjától - a II-III. rendű felperesek különválásától - ezen a címen kizárólag a II. rendű felperest illeti meg a kártérítés. Ugyancsak a módosított

keresettel egyezően megalapozott, indokolt, és az alperesre áthárítható többletköltségnek ismerte el a háztartási kisegítő többletköltségét. A ...ban történt kezelés kezdetéig havonta 15 napra, napi 4 órával, míg ezt követő időszakra havi 15 napra 2 órával számolva ugyancsak a ... árlistájának 25%-kal csökkentett összegében, és 2009. szeptember 1. napját követően kizárólag a II. rendű felperes javára ítélete meg a kártérítést. Kiemelte, hogy a szülők idejük jó részét a beteg gyermek gondozásával, fejlesztésével töltötték, illetve töltik, így nem marad idejük arra, hogy a háztartási munkákat ellássák, ezért a háztartási kisegítő igénybevételét az elsőfokú bíróság a szakvéleménnyel alátámasztott időtartamban indokoltnak tartotta. A gyógyszer többletköltség kapcsán az elsőfokú bíróság a bizonyítékok egybevetett mérlegelésével megállapította, hogy az I. rendű felperesnek 2003. évet megelőzően olyan speciális tápszerekre, gyógyszerekre, gyógyhatású készítményekre volt szüksége, amelyek közgyógyellátás keretében nem voltak finanszírozhatók. A gyógyszerköltség 2003. évi összegét az I-II. rendű felperesek okirattal igazolták, míg az ezt megelőző évekre az elsőfokú bíróság az összegszerűséget mérlegeléssel, a módosított kereseti kérelemmel egyezően állapította meg, figyelemmel arra is, hogy ezen igényüket az I-II. rendű felperesek 2003 májusáig terjesztették elő, ugyanis ekkor a gyermek jelentős gyógyszeres kezelést igénylő panaszai megszűntek. A telefon többletköltség címén érvényesített igényt illetően az elsőfokú bíróság annak indokoltságát elfogadta, életszerűnek találta ugyanis, hogy az I. rendű felperessel a szülei az egészségi állapota folytán kénytelenek többet otthon tartózkodni, ennek megfelelően beszűkül a rokonokkal, barátokkal való személyes kapcsolattartás lehetősége, és csak telefonon tudnak érintkezni a gyermeket fejlesztő pedagógusokkal, kezelőorvosokkal. Tekintettel azonban arra, hogy az I-II. rendű felperesek ezen igényük pontos összegszerűségét - az eltelt időre is figyelemmel - nem bizonyították, az elsőfokú bíróság mérlegeléssel, az akkori ár- és értékviszonyok figyelembevételével a kártérítés összegét - 2000-től kezdve - az egyes évekre havi 1.500 forintról 2 évente 500 forinttal emelkedő összegben, a jövőre nézve havi 5.000 forint járadékban állapította meg azzal, hogy a különválás után ez az összeg kizárólag a II. rendű felperest illeti. Az I. rendű felperes nem szobatiszta, széklet és vizelet inkontinenciája van, fogékonyabb a fertőzésekre, állapota miatt a lakásban egyenletes hőmérséklet kialakítása szükséges, ugyanis hőháztartása is rendkívül labilis. Az elsőfokú bíróság ezért a felperesek által a módosított keresetben megjelölt rezsi többletköltség havi összegét az alperesre áthárítható általános kárnak fogadta el, figyelembe véve azt is, hogy az I. rendű felperes a szüleivel többször költözött, amely a rezsi többletköltség bizonyítását megnehezíti. A tisztasági többletköltséget 2000-től kezdve havi 1.000 forint, majd ezt követően kétevente 500 forinttal emelkedő összeg, a jövőre nézve havi 4.000 forint járadék erejéig tartotta indokolt, az alperesre áthárítható költségnek, ugyanis a gyermek egészségi állapota miatt környezetének gyakoribb tisztítása szükséges.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I-III. rendű felperesek és az alperes egyaránt fellebbezést terjesztett elő.

Az I-III. rendű felperesek fellebbezésükben a III. rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítés összegét 3.000.000 forintra, míg a felpereseknek együttesen járó elsőfokú perköltség összegét 1.500.000 forintra kérték felemelni. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság nem értékelte kellő súllyal, hogy az alperes jogellenes felróható magatartása következtében súlyos agykárosodással született I. rendű felperes édesapja, a III. rendű

felperes kára nem csak abból adódik, hogy 9 évig nevelte, gondozta súlyosan beteg gyermekét, hanem abból is, hogy emiatt szaporodtak meg a házastársak közötti veszekedések is, amely végső soron a házasság felbomlásához vezetett. A III. rendű felperes azóta valóban új párkapcsolatot létesített, azonban gyermekei nem születettek, a válás miatt nemcsak sérült gyermekét láthatja ritkábban, hanem a fiatalabb, egészséges gyermekével is csak a hétvégéken találkozhat. Kiemelték: a III. rendű felperes életvitelében bekövetkezett negatív változáshoz - szakértői véleménnyel alátámasztottan - pszichés kár is társul, ugyanis a III. rendű felperes gyermeke betegségét nem képes adekvátan kezelni. További hivatkozásuk szerint az elsőfokú bíróság nem kellő súllyal vette figyelembe azt a szakértői megállapítást sem, hogy a gyermek betegsége nem közvetlen kiváltó oka a III. rendű felperes pszichés panaszainak, de arra rávezető tényező. Hivatkoztak továbbá arra is, hogy az elsőfokú bíróság által a javukra megítélt perköltség összege nem áll arányban a jogi képviselőjük által ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel.

Az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával az I. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét 4.000.000 forintra, a II. rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítés összegét 1.000.000 forintra kérte leszállítani, míg a III. rendű felperes esetében a nem vagyoni kártérítési igény elutasítását kérte. A vagyoni kártérítési igényeket érintően az ápolás, gondozás többletköltségét 2003. július 31-étől 2011-ig havi 20 napra, napi 4 óra figyelembevételével havi 40.000 forintra, míg az ezt követő időre havi 20 napra, napi 3 óra figyelembevételével havi 42.000 forintra kérte leszállítani. Az ezen a címen a II. rendű felperes részére a jövőre nézve megállapított járadék leszállítását havi 48.000 forintra kérte. A háztartási kisegítés többletköltsége címén érvényesített igény, a gyógyszer többletköltség, a rezszi többletkiadás, illetve a tisztasági többletköltség iránti igény elutasítását kérte, míg a telefon többletköltséget elsődlegesen elutasítani, másodlagosan annak havi összegét 800 forintra leszállítani kérte. Álláspontja szerint a nem vagyoni kártérítés megítélésénél az elsőfokú bíróság nem volt tekintettel a károkozás időpontjában érvényes ár- és értékviszonyokra, a II. rendű felperes nem vagyoni kárigénye aránytalanul magas, tekintetbe véve, hogy élethelyzete rendeződött. Sérrelmezte, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a kirendelt igazságügyi pszichiáter szakértő véleményét, továbbá azt a körülményt, hogy a II. rendű felperesnek a későbbiekben egészséges gyermeke született és új párkapcsolatot alakított ki, lelki problémáival megküzdött, azokat ép lélektani mechanizmusokkal uralja. A III. rendű felperes esetében arra hivatkozott, hogy az ő személyiségi jogai nem sérültek, kompenzálni való lelki sérelem nem érte, a III. rendű felperes ugyanis nem fogadta el beteg gyermekét. Az ápolás, gondozás többletköltségét illetően arra hivatkozott, hogy a II. rendű felperes szerint a III. rendű felperes az I. rendű felperes körüli teendőkből egyáltalán nem vette ki a részét. Hivatkozása szerint a ... házi betegápoló szolgálat árlistája nem alkalmas az ápolás, gondozás többletköltsége meghatározásának kiinduló pontjaként. A III. rendű felperest háztartási kisegítés címén a korábban kifejtett okokból nem illeti meg kártérítés, és a II. rendű felperes is kétszeresen kapna kártérítést, miután ápolás, gondozás címén is részesül kártérítésben. A gyógyszer többletköltség iránti igényt azért kérte elutasítani, mert az I-II. rendű felperesek a gyógyszerek beszerzését a megjelölt árakon nem igazolták, meg sem kísérelték igényük mértékének bizonyítását, ezért e kárelemet az elsőfokú bíróság általános kárként nem ítéltette volna meg. A telefon többletköltség vonatkozásában előadta, hogy a megállapított

járadék irreálisan magas, becsült összegből nem állapítható meg, hogy mekkora az az összeg, amely az I. rendű felperes érdekében történt telefonálásból ered. Sérelmezte, hogy a rezsi többletkiadásokat az elsőfokú bíróság általános kárként ítélte meg, holott annak összecszerúságát az I-II. rendű felperesek bizonyíthatták volna, és a tisztasági többletköltség iránti igényt sem ítélték volna meg az elsőfokú bíróság jogszerűen általános kárként.

Az I-III. rendű felperesek fellebbezése részben megalapozott, az alperes fellebbezése megalapozatlan.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezések korlátai között bírálta felül [Pp. 253. § (3) bekezdés] és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, és abból - a helyesen felhívott jogszabályok alkalmazásával - túlnyomó részt helytálló jogi következtetést vont le. Ítéleti döntését a Fővárosi Ítéltábla kizárólag a III. rendű felperes nem vagyoni kárigénye, és a perköltség tekintetében módosította a következők szerint.

A Fővárosi Ítéltábla az I-III. rendű felperesek nem vagyoni kárigénye, illetőleg annak mértéke kapcsán a következőkben kifejtetteknek tulajdonított jelentőséget.

A Legfelsőbb Bíróság a 302/2000. számú polgári elvi határozatában általános érvénnyel mondta ki, hogy személyiségi jogsértés esetén a jogosult nem vagyoni kártérítésre - a törvényben meghatározott egyéb feltételek mellett - akkor tarthat igényt, ha bizonyítja, hogy a jogellenes magatartással okozati összefüggésben olyan hátrány érte, amelynek csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez a nem vagyoni kártérítés megítélése indokolt. A nem vagyoni kár megtérítésére ugyanazok a szabályok vonatkoznak, amelyeket a vagyoni károk esetén is alkalmazni kell, vagyis a kárt - a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint - a károsultnak megfelelően bizonyítania kell.

Kétségtelen, hogy a személyiséget ért kár valójában megfizethetetlen, a nem vagyoni kártérítés elvi alapjait rögzítő 34/1992. (VI. 1.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően a polgári jogi védelem módja - a kártérítés - a sérelemhez képest valójában inadekvát, a kártérítési összeg meghatározásánál a bíróságok józanságának, mértéktartásának és elhivatottságának van szerepe. A Ptk. 355. § (1) bekezdése szerinti nem vagyoni kártérítés intézménye arra szolgál, hogy a károsultaknál a személyiségi jogi - amely nem pusztán egészségromlás lehet - sérelem következtében bekövetkezett hátrányt, életminőségükben beállt negatív irányú változást másnemű előny - pénz - nyújtásával kísérelje meg kompenzálni. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása sosem egzakt módon, hanem mindig bírói mérlegeléssel, az eset összes körülményeinek figyelembevételével történhet, ezen belül figyelemmel kell lenni a károsultat ért nem vagyoni sérelem jellegére, súlyosságára, arra, hogy a károkozó magatartás folytán hogyan változtak a károsult életkörülményei. Összehasonlító adatként kell vizsgálni a kárkori ár- és értékviszonyokat, valamint a bírói gyakorlat által hasonló esetekben alkalmazott kártérítési összegek nagyságrendjét is. Amennyiben lehetséges értékelni kell a személyiségi jogsérelem fennálltának időtartamát is, ugyanis a Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján a bíróságnak azt a kárpótlást kell megállapítania, amely a károsultat ténylegesen ért nem vagyoni hátrány

csökkentéséhez, a jogsértés már behatárolt időben érvényesült hátrányos következményeinek kompenzálásához szükséges.

Az **elsőfokú bíróság** helyesen állapította meg az I-III. rendű felpereseket az alperes károkozó magatartásával okozati összefüggésben ért hátrányos változásokat, a bizonyítékokat okszerűen mérlegelve az azok orvoslásához szükséges kártérítési összegeket is túlnyomórészt helyesen állapította meg.

Az alperes fellebbezése az I-III. rendű felperesek vonatkozásában olyan körülményt, amely a mérlegelés szempontjait módosította volna és ennek következményeként a kártérítés összegének megváltoztatására, illetőleg a III. rendű felperes nem vagyoni kárigényének elutasítására adott volna alapot, nem jelölt meg. A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezésében kifejtettekkel szemben hangsúlyozza, hogy a beszerzett pszichiátriai vélemény alkalmas volt a II-III. rendű felperesek személyiségében a káresemény következtében beállt hátrányos változások igazolására. Vitathatatlan, hogy a III. rendű felperes számára is pszichés problémát, lelki megterhelést jelentett gyermekének egészségi állapota, tekintetbe véve, hogy polgári jogi eszközökkel kompenzálendő nem vagyoni hátrányt okoz a pszichiátriai megbetegedés szintjét el nem érő lelki sérelem is, még akkor is, ha a III. rendű felperes pszichés panaszai hátterében a gyermeke betegsége csak facilitáló tényező. A Fővárosi Ítéltábla ezen túlmenően megjegyzi, hogy önmagában már az is nem vagyoni kártérítésre ad alapot, hogy a II-III. rendű felperesek éveken keresztül közösen nevelték beteg gyermeküket, általánosságban ugyanis elfogadható, hogy egy maradandó agykárosodást szenvedett, mind értelmi képességeiben, mind mozgásában károsodott gyermek nevelése, gondozása a szülők életminőségét negatív irányban befolyásolja, számukra nem vagyoni hátrányt okoz. Az a körülmény, hogy a II. rendű felperes élethelyzete azóta rendeződött, a III. rendű felperes új párkapcsolatot létesített nem teszi meg nem történné az életminőségükben bekövetkezett változást.

A III. rendű felperes fellebbezése ugyanakkor részben megalapozott, az elsőfokú bíróság ugyanis a káresemény idején - 2000-ben - érvényesülő ár- és értékviszonyokat, valamint a más hasonló jellegű ügyekben folytatott bírói gyakorlatot alapul véve a III. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét némileg alacsony összegben állapította meg, nem értékelte kellő súllyal, hogy a III. rendű felperes huzamosabb ideig együtt élt a családdal, és jelenleg is tartja a kapcsolatot beteg gyermekével. A Fővárosi Ítéltábla a jogsértés már behatárolt időben érvényesült hátrányos következményeinek kompenzálására 1.500.000 forintot tartott arányban állónak a III. rendű felperes javára. Ezen túlmenően ugyanakkor a III. rendű felperes fellebbezése olyan körülményt, amely a nem vagyoni kártérítés összegének további felemelésére adott volna alapot, nem jelölt meg.

A Fővárosi Ítéltábla a II-III. rendű felperesek - alperesi fellebbezéssel érintett - vagyoni kárigénye kapcsán a következőkben kifejtetteknek tulajdonított jelentőséget.

Az ápolási-gondozási többletköltség azért jár, mert az alperes jogellenes magatartásának hiányában a II-III. rendű felperesnek nem kellett volna, illetőleg nem kellene ilyen mértékű ápolási-gondozási tevékenységet kifejtenie az I. rendű felperes mellett. A II-III. rendű felperesek részéről felmerült többletköltségeket az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes állapotának, rászorultságának, a II-III. rendű felperesek által nyújtott tevékenységnek, és az egyéb körülmények helyes mérlegelésével állapította meg. Nem eltúlzott a II-III. rendű felperesek javára ápolás-gondozás címen megítélt összeg, hiszen az I. rendű felperes más jellegű, a hasonló korú, egészséges társai ellátásával össze sem vethető ápolást-gondozást igényel. Az elsőfokú bíróság a napi 8 órás, majd az I. rendű felperes óvodai napközbeni ellátását követő napi 4 órás ápolás-gondozás igazolt díjának 75%-a alapulvételével megállapított díj megítélésénél figyelemmel volt arra, hogy az ápolási-gondozási költséget elsődlegesen nem annak szakmai tartalma, hanem az ápolási-gondozási munka elvégzésének ténye alapozza meg, tekintetbe véve azt is, hogy az alperes állításával szemben a hosszabb ideje követett bírói gyakorlat az ápolás-gondozás, háztartási kisegítés többletköltségeinek kiindulópontjaként elfogadja a ... igazolt díjának 75%-át.

A háztartási kisegítő többletköltség címen előterjesztett igény azért megalapozott, mert a II. rendű felperesnek az ápolás-gondozás terén kifejtett többlettevékenysége következményeként kevesebb ideje marad a háztartási munka végzésére, a háztartási munka a fokozott mértékű gondozáshoz társul, és munkaigénye is magasabb annál, mint ami egy átlagos háztartásban szokásos. Az alperes fellebbezési érvelésével szemben nincs szó ezért arról, hogy a II. rendű felperes ápolás-gondozási többletköltség és háztartási kisegítő többletköltség címen érvényesített követelései - akár részben - átfedésben lennének egymással. Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor e többletigényt a II. rendű felperes által vezetett háztartás egyedi szükségleteit, a köztudomású árakat, a más hasonló perekben megállapított járadékok összegét mérlegelve a kereset szerint ítélte meg. Az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására, a háztartási kisegítés többletköltsége mérséklésére az alperes fellebbezésében előadottak nem adtak alapot.

A perben beszerzett szakvélemény alátámasztotta a II-III. rendű felperesek által az I. rendű felperes részére vásárolt gyógyszerek, gyógyhatású készítmények, tápszerek alkalmazásának szükségességét, ezért nem tekinthető alaptalannak e többletkiadások megtérítése iránti kereset. A perbeli dokumentációból tényként volt megállapítható, hogy az I. rendű felperes által szedett gyógyszerek tényleges költségét a II. rendű felperes nem igazolta minden esetben számlával. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint azonban a hosszú időszakon keresztül, rendszeresen alkalmazott gyógyszerek költségének megtérítésére irányuló kártérítési igény természetéből eredően nem is várható el a II. rendű felperestől, hogy minden vásárlásról számlát mutasson fel. A számlákon kívül a perben rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokat - a közgyógyellátást megállapító határozatot, a közgyógyigazolás mellékletét, az OEP által szolgáltatott adatokat, a szakvélemény megállapításait - helyesen mérlegelve állapította meg az elsőfokú bíróság a gyógyszerek, gyógyhatású készítmények szükségességét, azok igénybevételének rendszerességét, folyamatosságát és a 2003 májusáig ténylegesen felmerült költségét.

Az I. rendű felperes az ételt gyakran félrenyeli, visszaköpi, emellett vizelet és széklet inkontinenciája áll fenn, ennek következtében a II-III. rendű felpereseknek a normális mértéket meghaladóan, folyamatosan kellett/kell a különféle szennyeződések eltávolítani a ruhájából, és takarítani környezetét. Az I. rendű felperes hőháztartása rendkívül labilis, ami egyenletes hőmérséklet biztosítását teszi szükségessé. A II-III. rendű felperesek az I. rendű felperesnek az alperes jogellenes felróható magatartása következtében kialakult egészségi állapota miatt kényszerűen többet tartózkodnak otthon. Mindezek figyelembevételével nem eltúlzott az **elsőfokú bíróság** által rezsi, tisztasági, és telefon többletköltség címén megítélt kártérítés és annak mértéke, tekintetbe véve azt is, hogy az I. rendű felperes neurológiai állapota véglegesnek tekinthető, így ezen a téren sem várható javulás a jelenlegi helyzethez képest. Az előzőekben kifejtettek szerint az alperes alaptalanul hivatkozott fellebbezésében arra, hogy a II-III. rendű felperesek, a rezsi, a telefon, és a tisztasági többletköltségek tényleges felmerülésének tényét nem igazolták számlával, ugyanis e költségek megtérítésére irányuló kártérítési igény természetéből eredően nem is várható el a II-III. rendű felperesektől, hogy a többletköltségekről számlát mutassanak fel. A rezsi, a telefon, és a tisztasági többletköltségek mérlegeléssel megállapított összege a más hasonló perekben kialakult gyakorlat figyelembevételével sem tekinthető eltúlzottnak.

Az I-III. rendű felpereseknek a javukra megállapított elsőfokú perköltséget támadó fellebbezése kapcsán a Fővárosi Ítéltábla a következő jogszabályi rendelkezéseknek tulajdonított jelentőséget.

A Pp. 81. § (1) bekezdése kimondja: részleges pernyertesség esetében a bíróság a perköltség felől a pernyertesség arányának, valamint az egyes felek által előlegezett költségek összegének figyelembevételével határoz. Ha a pernyertesség és pervesztesség aránya, valamint az előlegezett költségek összege között nincsen számottevő különbség, a bíróság akként rendelkezik, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségét. A (2) bekezdés szerint, ha a per kártérítésre irányul, vagy egyéb olyan követelés iránt folyik, amelynek összecszerű megállapítása bírói mérlegeléstől függ, az ellenfelet akkor is kötelezni lehet a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére, ha a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak.

A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja szerint a polgári perben az elsőfokú bírósági eljárásban az ügyvéd munkadíjának a pervesztes felet terhelő összege a 10 millió forintot meg nem haladó pertárgyérték esetén a pertárgyérték 5%-a, de legalább 10.000 forint, míg b) pontja szerint a 10 millió forint feletti, de 100 millió forintot meg nem haladó pertárgyérték esetén az a) pontban meghatározott munkadíj és a 10 millió forint feletti összeg 3%-a, de legalább 100.000 forint. A (6) bekezdés szerint a munkadíj megállapítása során a munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel.

Az I-III. rendű felperesek kártérítési igénye nem volt eltúlzott; a megváltoztató rendelkezés folytán 90%-os mértékben lettek pernyertesek. A Fővárosi Ítéltábla ehhez képest a Pp. 81. § (1) és (2) bekezdése szerint, a pernyertesség-pervesztesség arányának megfelelően

felemelte az I-III. rendű felpereseket illető, a jogi képviselőjük munkadíjából álló, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseiben foglaltak szerint a végzett munkával arányosan - a 4/A. §-a alapján áfa figyelembevételével - megállapított elsőfokú perköltség összegét, tekintetbe véve azonban azt is, hogy az I-III. rendű felperesek fellebbezési hivatkozásával szemben az ügyvédi munkadíj meghatározása során nem a kifizetésnek, hanem az előzőekben kifejtettek szerint a Pp. 24. § (1) bekezdése, valamint a (2) bekezdés a) pontja alapján számított pertárgyértéknek - az adott esetben 19.823.264 forint - van jelentősége.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta, míg az ezt meghaladó rendelkezések tekintetében helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperes - tekintetbe véve az I-III. rendű felperesek részben eredményre vezető fellebbezését is - a másodfokú eljárásban is irányadó Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az I-III. rendű felperesek részére a jogi képviseletük ellátásáért a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseiben foglaltak szerint a végzett munkával arányosan - a 4/A. § értelmében áfa figyelembevételével - megállapított munkadíj perköltségként való megfizetésére köteles, míg az Itv. 46. § (1) bekezdése szerinti, le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az I-III. rendű felperesek személyes költségmentessége, valamint az alperes illetékmentessége folytán, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2014. április 25.

Dr. Sággy Mária s. k.
a tanács elnöke

Dr. Kincses Attila s. k.
előadó bíró

Dr. Csordás Csilla s. k.
bíró